

VPLYV ZAHRANIČNÝCH INVESTÍCIÍ NA ZVYŠOVANIE KONKURENCIESCHOPNOSTI REGIÓNOV

Ing. Patrícia SLANINOVÁ - Ing. Vladislav BOBENIČ - Ing. Andrea SEŇOVÁ, PhD.

Ing. Patrícia Slaninová

F BERG TU, Ústav Geoturizmu, B. Němcovej 32, 040 01 Košice

patricia.slaninova@tuke.sk

Ing. Vladislav Bobenič

špecialista úseku Procurement Operation & Support

U. S. Steel Košice, s.r.o., Vstupný areál U. S. Steel, 044 54 Košice-Šaca

vbobenic@sk.uss.com

Ing. Andrea Seňová, PhD.

F BERG TU, Ústav podnikania a manažmentu, Park Komenského 19, 040 01 Košice

andrea.senova@tuke.sk

Abstract

The contribution is dealing with an influence of foreign direct investments (FDI) on development of a region of Slovakia, describes location factors influencing upon placement of the foreign investments. The aim is analysing the capital incentives into the regions of Slovakia with bearing on reduction of the regional disparities and propose to recommendation direct to the regional autonomy for purpose of increase competitiveness of the regions and gain FDI into the regions of Slovakia.

Keywords: *foreign direct investments, regional development, capital incentives*

1 ÚVOD

Zahraničné investície a predovšetkým priame zahraničné investície sa stali jedným z faktorov, ktoré zohrali dôležitú úlohu v procese hospodárskej transformácie krajín strednej a východnej Európy.

Priame zahraničné investície (PZI) sú významným akcelérátorom ekonomického rastu a regionálneho rozvoja. Na druhej strane samé o sebe sú nositeľom vzniku regionálnych rozdielností. Avšak vhodnou regionálnou politikou a cieľovým alokovaním zahraničných investícií do zaostalejších regiónov, čo vyžaduje pripravenosť a absorpčnú schopnosť konkrétnej ekonomiky na umiestnenie v regióne, je možné výrazným spôsobom eliminovať tento negatívny efekt.

Je veľmi dôležité, aby každý región, resp. samosprávny kraj mal kvalitne vypracovaný program hospodárskeho a sociálneho rozvoja a využíval marketingové nástroje na „prilákanie“ zahraničného investora a neustále hľadal možnosti zatraktívnenia svojho regiónu.

Je predovšetkým na samosprávnych inštitúciách, akým spôsobom a v akej miere využijú príležitosť umiestniť zahraničné investície. Neodmysliteľnú úlohu v celom procese zohráva aj štátna hospodárska politika SR. [1]

2 DETERMINANTY PRÍLEVU PRIAMYCH ZAHRANIČNÝCH INVESTÍCIÍ

Ani v teórii ani v praxi neexistuje jednoznačný názor na faktory, ktoré vplývajú na prílev priamych zahraničných investícií, a ani na to, akým spôsobom tieto faktory vplývajú. Napriek tomu môžeme determinanty rozdeliť do dvoch veľkých skupín:

1. *interné* - vychádzajú z vnútorných podmienok firmy a kam môžeme zaradiť faktory ako kultúra firmy, manažment, významné udalosti, ktoré môžu mať vplyv na zmeny postojov a pod.,
2. *externé* – z vecného hľadiska ich možno rozdeliť do troch skupín: nákladové faktory, dopytové faktory a investičné prostredie.

Z pohľadu hostiteľskej krajiny sú dôležité najmä externé faktory, na ktorých formovanie môže mať vplyv. Externé faktory môžeme rozdeliť na dve základné skupiny:

1. *skupina* - faktory, ktoré sú ovplyvňované najmä politikou štátu a regionálne a miestne samosprávy nemajú na ich vplyv výrazný dosah,
2. *skupina* - faktory, ktoré sú viac ovplyvniteľné na regionálnej úrovni.

Obe tieto skupiny vplývajú na prílevu PZI a nemožno ich od seba oddeliť, preto je na úspešný prílev PZI nevyhnutná spolupráca všetkých úrovni štátnej a verejnej správy. [2]

2.1 DETERMINANTY PRÍLEVU PZI NA ÚROVNI REGIÓNU

Pri tvorbe vhodného investičného prostredia je dôležité prihliadať na záujmy a potreby jednotlivých regiónov krajiny. Čo všetko teda vplyva na objem prílevu PZI do jednotlivých regiónov?

Geografická a kultúrna vzdialenosť - vzdialenosť investora a hostiteľskej krajiny, s ktorou súvisia faktory ako dopravné náklady, investovanie verzus export, bariéra investovanie a obchodu a podobne.

Subdodávateľská báza - pri niektorých typoch investícií je dôležitá aj dostupnosť kvalitných dodávateľov. Subdodávateľská báza je takisto jedným z kľúčových nástrojov, ktorým možno prepojiť zahraničné investície s domácimi podnikateľmi a vytvoriť tak stabilnejšiu hospodársku štruktúru v regióne.

Prírodné zdroje - osobitným faktorom, ktorý má však klesajúcich význam, je prítomnosť nerastného bohatstva.

Existujúci investori - tento faktor sa často označuje ako demonštračný efekt priamych zahraničných investícií. Ten vzniká vtedy, keď sa investori rozhodnú investovať z dôvodu prítomnosti iných investorov v regióne alebo krajine bez toho, by mali na týchto investorov priame väzby. Motiváciou ich vstupu sú skôr všeobecne pozitívne skúsenosti týchto firiem v danom podnikateľskom prostredí.

Výrobné náklady - rozdiel vo výrobných nákladoch predstavuje v súčasných podmienkach prílevu kapitálu na Slovensko najvýznamnejší faktor.

Regionálna pracovná sila - kvalita, dostupnosť a cena pracovnej sily predstavujú pre väčšinu investícií kľúčový determinant pri rozhodovaní o výbere lokality na umiestnenie investície.

Cena práce - zohráva najvýznamnejšiu úlohu najmä pri investíciách do odvetví náročných na pracovnú silu (čo sú väčšinou odvetvia s nízkou pridanou hodnotou). Pri alokácii investícií v rámci regiónov Slovenska sa však tento faktor výraznejšie neprejavuje. Dôvodom je malý rozdiel medzi jednotlivými regiónmi Slovenska v porovnaní s ušetrenými nákladmi či už v krajinách EÚ, alebo iných vyspelých krajinách.

Dopravná infraštruktúra – významným determinantom je aj dopravná infraštruktúra, ktorú by sme mohli považovať za určitú podskupinu už spomínaného faktora geografickej vzdialenosti. Podpora budovania dopravnej infraštruktúry je jednou z mála aktivít štátu, ktoré akceptujú všetky hlavné teoretické prúdy.

Telekomunikácie - pre investície s vyššou pridanou hodnotou sa menia aj priority, ktoré podmieňujú vstup týchto investícií. Jedným z takýchto trendov je aj nárast podielu investícií do sektora služieb ako sú zákaznickej centrá, alebo sústredenie určitého typu služieb v rámci podniku.

Lokálna infraštruktúra - pripravenosť regiónu na konkrétne etablovanie sa zahraničného investora. Môžeme ju rozdeliť do dvoch základných skupín *technická infraštruktúra* vrátane priemyselných parkov a tzv. „mäkká infraštruktúra“, kam môžeme zaradiť vybavenie regiónu podpornými službami, ako sú školy, oddychové zariadenia, finančné služby, zdravotnícke služby a pod. Najdôležitejší regionálny determinant predstavujú pre investora voľné pozemky alebo výrobné haly na začatie výroby. Možnosť okamžite začať s výrobou je pre investorov veľmi dôležitá, preto väčšina regiónov a štátov dopredu vytvára priemyselné a technologické parky či zóny, na ktorých možno okamžite začať s prípravami na výrobu.

Priemyselné - podnikateľské parky - predstavujú jeden zo základných regionálnych determinantov prílevu PZI. a sú rozhodujúcim faktorom záverečného a veľmi konkrétneho umiestnenia zahraničnej investície. Regióny, ktoré nedisponujú pripravenými lokalitami pre investorov, strácajú pri procese výberu lokality investorov šancu byť v prvom kole výberu. [4]

Tab. 1 Regionálne determinanty prílevu PZI

Faktor	Priemer	Počet 10 a (0) hodových odpovedí
Vyhovujúce haly a pozemky	7,01	19(5)
Lokálna vzdelávacia infraštruktúra Kvalifikovaná pracovná sila	6,95	21(7)
Dostatok pracovnej sily	6,92	18 (3)
Lacná pracovná sila	6,53	22 (8)
Vyhovujúci partner	6,34	27 (13)
Priemyselná tradícia regiónu	5,83	11 (10)
Aktívny prístup miestnych úradov	3,64	4 (18)
Dobrá subdodávateľská báza	3,56	3 (18)
Výborné referencie iného investora	2,51	3 (33)

Prameň: výsledky prieskumu SARIO týkajúci sa regionálnych determinantov prílevu PZI v Slovenskej

republike (65 spoločností so zahraničnou účasťou)

2.2 LOKALIZAČNÉ FAKTORY PRE UMIESTNENIE INVESTÍCIÍ

Vhodnosť určitej polohy pre umiestnenie investície závisí predovšetkým od toho, ktoré lokalizačné faktory sú vybrané a aký je ich potenciálny dopad na podnikateľské ciele. Rozhodnutie umiestniť investíciu by malo byť konzistentné s dlhodobým strategickým smerovaním firmy. Ciele lokalizačných rozhodnutí by mali firme poskytovať komparatívne výhody. Dobrá lokalizačná stratégia by mala firme poskytnúť strategickú výhodu, ktorá je ťažko napodobiteľná konkurentmi. Relatívna požiadavka na miesto závisí najmä na štyroch typoch lokalizačných faktorov:

- *Miestne vstupy* - ponuka nepremiestniteľných vstupov na danom mieste.
- *Miestny dopyt* - predaj nepremiestniteľných výstupov na danom mieste.
- *Premiestniteľné vstupy* - ponuka premiestniteľných vstupov privezených z vonkajších zdrojov na dané miesto, odrážajúc v nákladoch prepravu týchto zdrojov.
- *Vonkajší dopyt* - predaj premiestniteľných výstupov vonkajším trhom. [2]

3 SMEROVANIE INVESTIČNÝCH STIMULOV DO REGIÓNOV SR

Rozhodnutia investorov o realizácii investičných projektov sú ovplyvňované v prvom rade ekonomickými podmienkami príslušnej krajiny a regiónu ako aj trhovými faktormi. Pri konečnom rozhodnutí o lokalizácii investície však predovšetkým v prípade rovnocenného postavenia základných faktorov zohráva dôležitú úlohu aj objem a štruktúra štátnej pomoci, ktorú môže investor získať vo forme tzv. investičných stimulov. Slovensko, podobne ako iné krajiny tiež takéto stimuly poskytuje.

Hlavným cieľom vytvorenia jasných pravidiel v oblasti poskytovania individuálnej štátnej pomoci investorom je zabezpečiť efektívnejší a transparentnejší systém jej poskytovania. Medzi kľúčové zásady pravidiel patrí motivácia investícií do zaostalejších regiónov a do projektov s vysokou pridanou hodnotou. Objemy ponúkaných stimulov pri zachovaní konkurencieschopnosti Slovenska v porovnaní s okolitými krajinami zároveň nesmú presahovať úroveň nevyhnutne potrebnú na podporu investičných projektov, ktoré Slovensku prinesú žiaduci efekt. Dôležitým princípom je tiež poskytovanie stimulov tým projektom, ktoré by bez nich neboli zrealizované.

Príchod nových zahraničných investícií však nemusí vo všetkých prípadoch mať pozitívny dopad na regionálnu ekonomiku. Prínosy z PZI totiž nie sú automatické.

Pokiaľ sa regióny usilujú o prilákanie PZI, je potrebné pre nich vytvoriť dlhodobú stratégiu rozvoja, ktorej súčasťou je aj intenzívny after-care program (starostlivosť o podnikateľské prostredie). [4]

Jednorazové prilákanie zahraničných investícií bez následnej starostlivosti môže byť celkovo stratovou akciou, a to pre obidve strany. Je totiž dôležité si uvedomiť, že medzi cieľmi verejnej správy a cieľmi investorov neexistuje jednoduchá zhoda. Verejný sektor sa snaží maximalizovať úžitok z investície, investor maximalizuje zisk. Ideálne sú teda také stratégie, ktoré umožnia investorom dosahovať zisk s pozitívnym dopadom na región. Ako príklad krajiny, ktorá dokázala rozumne využiť priame zahraničné investície v prospech svojho vnútorného rozvoja, sa často uvádza Írsko, kde rast kvality ľudského a fyzického kapitálu a celkovej sociálnej infraštruktúry viedol k zvýšeniu kvality prichádzajúcich zahraničných investícií.

Nasledujúca tabuľka č. 2 uvádza prehľad poskytnutých investícií v rokoch od 2001 do 2007.

Tab. 2 Prehľad investícií v rokoch od 2001 do 2007

Počet projektov celkom	84
Počet vytvorených pracovných miest	34 783
Výška plánovaných investícií celkom (mil. Sk)	168 307,87
Regionálna štátna pomoc celkom (mil. Sk)	30 652,40

KRAJE	Výška investície (mil. Sk)	Počet vytvorených pracovných miest	Štátna pomoc celkom (mil. Sk)	Regionálna pomoc celkom (mil. Sk)
Trnavský kraj	53 418,18	7 215	9 937,51	9 415,70
Žilinský kraj	45 391,35	4 732	8 210,26	7 699,09
Košický kraj	22 518,79	5 369	4 587,26	4 453,79
Trenčiansky kraj	19 701,61	8 453	3 163,16	2 999,58
Nitriansky kraj	15 895,03	4 889	3 573,12	3 499,64
Banskobystrický kraj	6 726,40	1 950	1 777,23	1 707,98
Prešovský kraj	456,27	138	209,83	209,83
Bratislavský kraj	4 200,23	2 037	689,06	666,80
Spolu	168 307,87	34 783	32 147,42	30 652,40

Prameň: MH SR

Z uvedeného prehľadu vyplýva, že najvyššie investície a najviac štátnej a regionálnej pomoci smerovalo do Trnavského kraja a najmenej do Prešovského a Banskobystrického kraja. Od roku 2001 dostalo investičné stimuly najviac projektov, 18, smerujúcich do Trenčianskeho kraja. Najmenej, 4 projekty s investičnou podporou, sú v Žilinskom kraji. Východ Slovenska "zachraňujú" Košice, kam prišlo 18 projektov podporených investičnými stimulmi. Do Prešovského kraja neprišiel ani jeden. V tomto prípade hovoríme o projektoch, na ktoré bola reálne poskytnutá podpora štátu. Vzhľadom na vysokú mieru nezamestnanosti práve v prešovskom regióne sa natíska otázka, či by snaha podporiť projekty nemala smerovať práve tam. [5]

Možno však konštatovať, že rozloženie investorov na Slovensku sa postupne mení. Zo západu, z Bratislavy a jej širšieho okolia, sa pomaly presúvajú ďalej na východ. Vzhľadom na tamjšiu väčšinou dvojcifernú nezamestnanosť je to pozitívny jav. Tento posun je však pomalý. Investori svoj nižší záujem zdôvodňujú nedostatočnou infraštruktúrou.

Tab. 3 Regionálna štátna pomoc od 2001 do 3/2007 na vytvorenie nových pracovných miest

Kraj SR	Výška investície (mil. Sk)	Počet vytvorených pracovných miest	Štátna pomoc celkom (mil. Sk)	Regionálna pomoc celkom (mil. Sk)
Trnavský kraj	53 418,18	7 215	9 937,51	9 415,70
Žilinský kraj	45 391,35	4 732	8 210,26	7 699,09
Košický kraj	22 518,79	5 369	4 587,26	4 453,79
Trenčiansky kraj	19 701,61	8 453	3 163,16	2 999,58
Nitriansky kraj	15 895,03	4 889	3 573,12	3 499,64
Banskobystrický kraj	6 726,40	1 950	1 777,23	1 707,98
Prešovský kraj	456,27	138	209,83	209,83
Bratislavský kraj	4 200,23	2 037	689,06	666,80
Spolu	168 307,87	34 783	32 147,42	30 652,40

Prameň: MH SR

Z uvedenej tabuľky možno konštatovať, že najviac regionálnej štátnej pomoci na podporu vytvorenia nových pracovných miest smerovalo do Trnavského a Žilinského kraja, výrazne zaostáva kraj Prešovský.

Najväčší investori na Slovensku, Volkswagen Slovakia a U.S. Steel Košice, dostali od štátu pomoc vo forme daňovej úľavy. Volkswagen nemusel za posledných 5 rokov zaplatiť viac ako 9 miliárd korún. Nové automobilky PSA Peugeot Citroën a Kia dostali väčšinu peňazí od štátu priamo. Pre investorov je to výhodnejšie a istejšie, no pre štát sú výhodnejšie úľavy na dani. V tomto prípade štát nemusí investora vyplatiť v hotovosti. Daňové úľavy pre investorov znamenajú, že musia najskôr rozbehnúť aktivity, vyprodukovať zisk. Navyše podstupujú riziko, že počas desiatich rokov nevytvoria dostatočný zisk, aby vyčerpali celú sumu úľav, ktoré dostali.

V období júl 2006 až začiatok mája 2007 bolo poskytnutých vyše 12 miliárd korún pre 49 investorov. Ako vyplýva i z nasledujúcej tabuľky, takmer dve tretiny z celkového rozdeleného balíka peňazí putovalo 33 investorom, ktorí sa rozhodli realizovať svoju výrobu a zamestnať ľudí v červenej zóne, teda tej, kde je najnižšia nezamestnanosť v krajine. V rámci žltej zóny bolo podporených 7 investorov necelých 745 miliónov korún, teda takmer 6% prerozdelených zdrojov. Do zelenej zóny, v ktorej sú okresy s najvyššou mierou nezamestnanosti (nad 15%), na podporu 9 investorov plynuli takmer 4 miliardy korún, čo predstavuje približne 30% z celkovej sumy vládou poskytnutých stimulov.

Nasledujúca tabuľka č. 4 poskytuje pohľad na rozdelenie investičných stimulov podľa mapy zón SR.

Tab. 4 Rozdelenie investičných stimulov do jednotlivých zón od 5/2006 do 2007

Zóna	Počet okresov	Počet podporených investorov /podnik	Výška poskytnutých Stimulov (v Sk)	Podiel z celkovej sumy poskytnutých stimulov (v %)
Zelená zóna (miera nezamestnanosti nad 15%)	29	9	3 901 273 275	63,3
Žltá zóna (miera nezamestnanosti od 10% do 15%)	29	7	744 434 630	5,9
Červená zóna (miera nezamestnanosti do 10%)	21	33	8 022 363 273	30,8
Spolu	79	49	12 668 071 718	100

Prameň: www.vlada.gov.sk

Z prehľadu smerovania investičných stimulov môžeme konštatovať, že do Banskobystrického, Košického a Prešovského kraja, teda do troch krajov s nadpriemernou nezamestnanosťou (približne 13 až 15%, priemer za SR za marec 2007 je necelých 9%), bolo poslaných iba 27% z balíka stimulov. Do Prešovského kraja samotného nešla investorom žiadna finančná podpora. Do Trnavského kraja, ktorý v súčasnosti dosahuje podpriemernú nezamestnanosť (menej než 6%), bolo nasmerovaná podpora investorom vo výške viac než 4 miliardy korún, čo je viac, než šlo do už zmienených troch „problematických“ krajov dokopy.

V rozvojovej fáze trhového hospodárstva, keď Slovensko potrebovalo pritiahnúť investície za každú cenu, bolo poskytovanie investičných stimulov strategickým zahraničným investorom

dôležité a odôvodnené. No v súčasnosti po príchode týchto nadnárodných spoločností, ktoré sú už etablované, je slovenská ekonomika v takej fáze, že je potrebné poskytovanie investičných stimulov veľmi zvažovať, resp. treba ich upriamiť na zaostalejšie regióny. Navyše poskytovanie investičných stimulov pre zahraničných investorov nevytvára podnikateľské prostredie, v ktorom má každý rovnaké podmienky. V tomto prípade by stálo za úvahu, či nie je vhodnejšie poskytnúť štátnu podporu domácim firmám a tak zabezpečiť ich rozvoj a zvýšiť ich konkurenciu schopnosť. Napriek tomu treba konštatovať, že investičné stimuly sú ešte potrebné, aby Slovensko bolo na trhu investícií konkurencieschopné najmä voči krajinám V 4 a týmto spôsobom zabezpečilo zvýšenie prílevu priamych zahraničných investícií. [8]

4 NÁVRH NA ZVÝŠENIE KONKURENCIESCHOPNOSTI REGIÓNOV

Problematika vzniku regionálnych nerovností a ich význam je jednou z kľúčových otázok, ktoré rezonujú v našej spoločnosti. Z hľadiska ekonomických ukazovateľov (prejavujú sa napr. rozdielnou výškou HDP na 1 obyvateľa v PKS, mierou zamestnanosti, mierou nezamestnanosti, produktivitou práce, atď.) sú tieto rozdiely veľmi výrazné a úzko súvisia aj so vzdelanostnou úrovňou obyvateľstva. Príčin nerovnomerného vývoja v regiónoch je viacero, avšak platí, že rozdiely sú prirodzené.

V regionálnej politike sa tejto problematike venuje stále väčšia pozornosť. Kľúčom k úspechu v regionálnom rozvoji je preto kombinácia regionálneho a centrálného prístupu, pričom centrálny prístup rešpektuje regionálne a lokálne špecifiká v oblasti demografického vývoja, vývoja nezamestnanosti a tvorby nových pracovných miest, vzdelávania a odbornej prípravy s dôrazom na potreby vedomostnej spoločnosti. Taktiež využívanie štrukturálnych fondov EÚ v rokoch 2007-2013 je zamerané aj na podporu rozvoja regiónov (vrátane investícií do vzdelávania) s hlavným zámerom zlepšiť a zvýšiť súčinnosť s ostatnými politikami a nástrojmi štátu. [3]

Otázka regionálnych disparít a ich šírky je spätá nielen s prirodzene odlišnou úrovňou koncentrácie ekonomických aktivít v regiónoch. Závisí od vzdelanostnej úrovne obyvateľstva, hospodárskej politiky štátu, činnosti regionálnych samospráv a spôsobu vymedzenia regiónov – teda regionalizácie, ktorá pri nesprávnom uplatnení resp. neuplatňovaní regionalizačných kritérií vedie i k štatistickému skresľovaniu výsledných priestorových rozdielov.

4.1 ODPORÚČANIA PRE ZVÝŠENIE INOVÁCIÍ DO ROZVOJA REGIÓNOV

Je potrebné si uvedomiť, že Slovenská republika nie je schopná financovať na zodpovedajúcej úrovni výskum, vývoj a inovácie a preto sa musí sústrediť na tie, kde existuje dostatočná kapacita a na oblasti, kde je najväčší potenciál pre ich aplikáciu. Alarmujúci je aj fakt, že Slovensko je krajinou s najväčším prepadom investícií do vedy a výskumu (pokles z 0,92 % HDP v roku 1996 až na 0,53 % HDP v roku 2006), pričom v súčasnosti dosahuje len 27 % priemeru EÚ. Pre zvýšenie inovácií a inovačných procesov do výroby bude potrebné:

- zlepšiť podnikateľské prostredie (fiškálne opatrenia na podporu investícií do výskumu a inovácií, vytvorenie nových nástrojov nepriamej podpory inovácií atď.),
- schváliť zákon o inováciách,
- zmodernizovať infraštruktúru výskumu, vývoja a inovácií a podporiť transfer nových technológií so zavádzaním nových poznatkov v podnikovej sfére,
- skvalitniť riadenie výskumu a vývoja a zakladať výskumno-vývojové centrá,
- vytvoriť siete medzi výskumnou, akademickou obcou a podnikateľskou sférou aj na medzinárodnej úrovni,
- vytvoriť systém celoživotného vzdelávania, prípravu ľudských zdrojov, poradenstvo,
- zapájať pracoviská univerzít a vysokých škôl do prípravy a realizácie projektov v rámci RIS (Regionálnej inovačnej stratégie) a podporovať ich spoluprácu s pracoviskami priemyselného výskumu a vývoja,
- presadzovať zvyšovanie počtu pracovníkov v oblasti výskumu a vývoja s vyššou kvalifikáciou a to najmä v podnikateľskom sektore,

- usmerňovať rast zamestnanosti v regióne cez zvyšovanie počtu zamestnancov výskumu a vývoja,
- nahrádzať morálne zastarané zariadenia technickej infraštruktúry výskumu a vývoja,
- využívať prostriedky európskych fondov v oblasti vedy a výskumu.

5 ZÁVER

Vo výkonnosti ekonomiky SR a v socio-ekonomickej situácii regiónov sú značné regionálne rozdiely. Konkurencieschopnosť Slovenska je však založená najmä na výhode relatívne nízkych nákladov na prácu. V štruktúre priemyslu a služieb je pomerne vysoký podiel sektorov s nízkou pridanou hodnotou, vysokou surovinovou náročnosťou, nízkou mierou využívania poznatkov, inovatívnosti a IKT. Pre nasledujúce obdobie je udržanie vysokého ekonomického rastu a jeho premietnutie do vyššej kvality života podmienené rozvojom potenciálu ekonomického rastu založeného na vedomostiach, kvalitnej a dostupnej infraštruktúre, na slobodných, vzdelaných a kreatívnych ľuďoch. Inovácie v priemysle a službách sú prostriedkom rozvoja potenciálu koncentrovaného v inovatívnych ekonomických činnostiach, ktoré využívajú udržateľné zdroje a vytvárajú konkurencieschopné tovary a služby na domácom a zahraničnom trhu.

Pod'akovanie: Príspevok je čiastkovým riešením grantového výskumu VEGA 1/4576/07.

POUŽITÁ LITERATÚRA

- [1] BANDELJ, N. Determinants of Foreign Direct Investmenst in Central and Eastern Europe. Princeton; 1999.
- [2] BUČEK, M. a kol. Regionálny rozvoj: Novšie teoretické koncepcie. Vydavateľstvo EKONÓM, Bratislava, 2006. ISBN 80-225-2151-5.
- [3] HUTNÍKOVÁ, A. - SEŇOVÁ, A. Efektívne manažérske riadenie krízových situácií v podnikoch. In: Teoretické aspekty prierezových ekonomík 4: Zborník vedeckých prác: PHF EU BA, Košice, 2007. Bratislava : EKONÓM, 2007. s. 130-135. ISBN 978-80-225-2472-8.
- [4] KOTULIČ, R. Priame zahraničné investície do hospodárstva SR podľa regionálnej diferenciacie a ich trendová analýza. Zborník vedeckých štúdií z výskumného grantu VEGA 1/8051/01, Prešov: 2003, ISBN 80-8068-230-5.
- [5] www.economy.gov.sk
- [6] www.sario.sk
- [7] www.statistics.sk
- [8] www.vlada.gov.sk